

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20314
Tarih : 12.10.2026

50833

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Anadil, bireyin kimliğinin, kültürel aidiyetinin ve toplumsal varoluşunun kurucu unsurlarından biridir. Anadilin eğitim ve kamusal yaşam alanlarından dışlanması, yalnızca dil kullanımını sınırlandırmamakta; tarihsel hafızanın, kültürel üretimin ve kuşaklar arası aktarımın zayıflamasına da yol açmaktadır. Bu nedenle anadilde eğitim hakkı, insan onuru, eşit yurttaşlık, eğitimde fırsat eşitliği ve toplumsal barış ilkeleri çerçevesinde ele alınmalıdır.

Türkiye’de eğitim sisteminin Türkçe merkezli yapısı, başta Kürtçe ve lehçeleri Kurmancî, Zazakî (Kirmanckî) ve Soranî olmak üzere farklı anadillerin örgün eğitimde yeterince yer bulamamasına neden olmaktadır. UNESCO’nun Tehlike Altındaki Diller Atlası’nda Türkiye’de en az 15 dilin yok olma riski altında bulunduğu belirtilmektedir. Hertevin, Turoyo/Suret, Ladino, Gagavuzca, Romanca, Batı Ermenicesi, Hemşince, Lazca, Pontus Yunancası, Adigece, Abhazca, Kabardey-Çerkesçe ve Zazakî gibi dillerin karşı karşıya olduğu riskler, dilsel çeşitliliğin korunması için kamusal ve kurumsal sorumluluğun önemini ortaya koymaktadır. Paylaşılan saha araştırmalarında katılımcıların yüzde 98,7’sinin çocuklarının anadillerinde eğitim görmesini istediği, yüzde 91,5’inin ise anadilde eğitimin okul öncesinden itibaren başlamasını savunduğu aktarılmaktadır.

2012 yılında Kürtçenin Kurmancî ve Zazakî lehçelerinin ortaokullarda 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda, “Yaşayan Diller ve Lehçeler” kapsamında haftada iki saat seçmeli ders olarak müfredata alınması önemli olmakla birlikte, anadilde eğitim hakkının kapsamlı biçimde tanınmasının yerini tutmamaktadır. Üstelik mevcut seçmeli ders uygulaması dahi öğretmen ve materyal eksiklikleri nedeniyle etkili biçimde yürütülememektedir.

Yeni eğitim-öğretim yılının başlamasından bir ayı aşkın süre geçmesine rağmen Kürtçe dersini seçen 86 bin 64 öğrencinin ders kitaplarının büyük bölümüne ulaşamadığı; 16 ildeki 321 okulda derslerin fotokopi kâğıtlarıyla yürütüldüğü bildirilmektedir. Aktarılan bilgilere göre 14 ile hiç kitap gönderilmemiş, yalnızca Diyarbakır ve Muş’a sınırlı sayıda kitap ulaştırılmıştır. Gecikmenin karekod sistemindeki teknik arızaya bağlanması, diğer ders kitaplarındaki benzer sorunların daha kısa sürede giderildiği yönündeki açıklamalar karşısında soru işaretleri doğurmaktadır. Aynı bilgilere göre 86 bini aşkın öğrenciye karşılık yalnızca 153 kadrolu Kürtçe öğretmeni görev yapmakta, norm kadro ihtiyacı ise en az 344 olarak belirtilmektedir. Öğretmenlerin birden fazla okulda ders vermek zorunda kalması, derslere erişimi ve eğitimin sürekliliğini olumsuz etkilemektedir. Bir okulda ders açılması için en az 10 öğrencinin aynı dersi talep etmesi koşulu da öğretmen ve kaynak planlamasıyla birlikte değerlendirilmelidir.

Bir yandan dilsel çeşitliliğin korunması ve toplumsal barışın güçlendirilmesi hedeflenirken diğer yandan anadillerin seçmeli ders statüsüyle sınırlandırılması, mevcut derslerin dahi yeterli öğretmen ve materyalle desteklenmemesi önemli bir politika sorununa işaret etmektedir. Bu çerçevede, başta Kürtçe ve lehçeleri olmak üzere bütün anadillerde eğitimin önündeki yasal ve idari engellerin kaldırılması; okul öncesinden yükseköğretime uzanan eğitim sürecinde anadilde eğitim hakkının güvenceye alınması ve mevcut seçmeli derslerin sorunlarının ivedilikle giderilmesi gerekmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 30'uncu maddesi de çocukların kendi dillerini kullanma hakkının korunmasını öngörmektedir.

Bu nedenlerle, başta Kürtçe ve lehçeleri olmak üzere Türkiye'deki tüm anadillerde eğitim hakkının önündeki yasal, idari ve yapısal engellerin, mevcut seçmeli ders uygulamasında yaşanan aksaklıkların ve bu sorunların nedenlerinin kapsamlı biçimde araştırılması; anadilde eğitim hakkının güvence altına alınması, mevcut mağduriyetlerin giderilmesi ve kalıcı çözümlerin geliştirilmesi için gerekli adımların atılması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Kürtçe ders kitaplarının dağıtımındaki gecikmenin gerekçesi nedir? Yeni eğitim-öğretim yılının başlamasından bir ayı aşkın süre geçmesine rağmen, Kürtçe dersini seçen 86 bin 64 öğrencinin kitaplarının okullara zamanında ulaştırılamamasının sorumluluğu hangi birimlere aittir? Bakanlığınızın elindeki verilere göre kaç kitap basılmış, kaç dağıtılmış ve kaç öğrencinin kitap ihtiyacı karşılanamamıştır? Dağıtımın tamamlanması için belirlenen takvim nedir?
2. Kitap dağıtımındaki bölgesel eşitsizliğin nedeni nedir? Kürtçe ders kitaplarının 16 ildeki 321 okulda yetersiz kaldığı, 14 ile hiç kitap gönderilmediği, yalnızca Diyarbakır ve Muş'a sınırlı sayıda kitap ulaştırıldığı yönündeki bilgilerin doğruluğu nedir? Bakanlığınız bu verileri doğrulamakta mıdır? Doğruysa iller ve okullar bazında kitap ihtiyacı, mevcut stok, dağıtım miktarı ve eksikliklerin giderilme takvimi nedir?
3. Karekod sistemi gerekçesiyle açıklanan gecikme neden giderilememiştir? Bakanlık yetkililerinin kitap dağıtımındaki gecikmeyi karekod okuma sistemindeki teknik arızayla açıkladığı yönündeki bildirimler karşısında, diğer ders kitaplarındaki benzer sorunların daha kısa sürede çözüldüğü iddiası nasıl açıklanmaktadır? Kürtçe ders kitaplarının basım, kontrol ve dağıtım süreçlerinde yaşanan aksaklıkların tespiti için herhangi bir idari inceleme yapılmış mıdır? Yapılmışsa sonuçları nelerdir?
4. 86 bini aşkın öğrenciye karşılık 153 kadrolu öğretmen bulunması nasıl açıklanmaktadır? Kürtçe öğretmenlerinin mevcut sayısı, iller ve eğitim kademeleri itibarıyla dağılımı nedir? Norm kadro ihtiyacının en az 344 olduğu yönündeki veriler Bakanlığınızca doğrulanmakta mıdır? Öğretmen açığının kapatılması için kaç yeni öğretmen kadrosu tahsis edilecek, atamalar hangi takvim doğrultusunda gerçekleştirilecektir?
5. Öğretmenlerin birden fazla okulda görevlendirilmesinin eğitim üzerindeki etkileri nasıl değerlendirilmektedir? Kürtçe öğretmenlerinin haftalık ders yükünü karşılamak amacıyla iki veya üç farklı okulda görevlendirildiği yönündeki bilgiler doğru mudur? Öğretmenlerin ulaşım, ders programı, ders sürekliliği ve pedagojik planlama bakımından karşılaştıkları sorunları gidermek için hangi önlemler alınmaktadır?

Öğretmenlerin ihtiyaç duyulan okullarda düzenli ve kalıcı biçimde görev yapmasını sağlayacak bir planlama yapılmakta mıdır?

6. Kürtçe ders kitapları ve eğitim materyallerinin hazırlanması için hangi kaynaklar ayrılmaktadır? Kurmancî ve Zazakî başta olmak üzere seçmeli anadil derslerinin kitap, yardımcı materyal, dijital içerik ve öğretim programlarının hazırlanması için son beş yılda yıllar itibarıyla ne kadar bütçe ayrılmış ve ne kadar harcama yapılmıştır? Materyallerin hazırlanması, bilimsel ve pedagojik açıdan değerlendirilmesi, basılması ve dağıtılmasında hangi kurumlar görev almaktadır? Öğretmenlerin ve dil alanında çalışan uzmanların bu süreçlere katılımı nasıl sağlanmaktadır?
7. En az 10 öğrencinin aynı dersi seçmesi koşulu, anadil derslerine erişim bakımından nasıl değerlendirilmektedir? Bu koşul nedeniyle son beş eğitim-öğretim yılında kaç okulda Kürtçe veya diğer anadil dersleri açılamamıştır? Ders açılmasını talep ettiği hâlde öğretmen ya da materyal bulunmadığı için eğitim alamayan öğrenci sayısı kaçtır? Özellikle öğrenci sayısının düşük olduğu yerleşim birimlerinde, farklı anadillerin öğrenilmesini güvence altına alacak alternatif öğretmen görevlendirme ve sınıf oluşturma modelleri geliştirilmesi düşünülmekte midir?
8. Anadillerin seçmeli ders statüsüyle sınırlandırılmasının eğitimde fırsat eşitliği ve dilsel çeşitlilik üzerindeki etkilerine ilişkin bir çalışma yapılmış mıdır? Kürtçe ve lehçeleri, diğer anadiller ve tehlike altındaki dillerin okul öncesinden başlayarak örgün eğitim sisteminde yer almasını sağlayacak bir politika, eylem planı veya takvim bulunmakta mıdır? Bulunmuyorsa böyle bir çalışmanın başlatılması ve ilgili dil topluluklarının, akademisyenlerin, eğitim sendikalarının ve sivil toplum kuruluşlarının sürece katılması yönünde bir hazırlık yapılacak mıdır?
9. Anadilde eğitim hakkının önündeki yasal ve idari engellerin kaldırılması için Bakanlığınızın yaklaşımı nedir? Başta Kürtçe ve lehçeleri Kurmancî, Zazakî (Kirmancî) ve Soranî olmak üzere farklı anadillerde eğitim yapılabilmesi için mevzuat değişikliğine ihtiyaç duyulan alanlar belirlenmiş midir? Okul öncesinden yükseköğretime kadar anadilde eğitimin eğitim sistemi içinde güvenceye alınması, öğretim programlarının geliştirilmesi ve gerekli öğretmen kadrolarının oluşturulması konusunda Bakanlığınızın yürüttüğü bir çalışma var mıdır? Varsa kapsamı ve takvimi nedir?
10. Türkiye'deki dilsel çeşitliliğin korunması ve anadilde eğitim hakkının güvenceye alınması amacıyla anayasal ve yasal düzenlemelere yönelik bir çalışma yürütülmekte midir? Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 30'uncu maddesi çerçevesinde çocukların kendi dillerini kullanma hakkının eğitim alanında etkili biçimde hayata geçirilmesi için Bakanlığınız hangi adımları atmaktadır? Anadillerin korunmasını, geliştirilmesini ve kuşaklar arası aktarımını destekleyecek; dilsel eşitliği ve toplumsal barışı güçlendirecek kapsamlı bir anadil politikası oluşturulması ve bu politikanın ilgili kurumlar, uzmanlar ve dil topluluklarıyla birlikte hazırlanması planlanmakta mıdır?